

Advies Raad van State inzake het ontwerp van een algemene maatregel van bestuur, houdende wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 ter uitvoering van de registratie van bestuursverboden, de autorisatielijst voor het verstrekken van overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen en enkele andere wijzigingen voortvloeiende uit de Datavisie Handelsregister

Nader Rapport

's-Gravenhage, 26 juni 2024
WJZ / 58986967

Aan de Koning

Nader rapport inzake het ontwerp van een algemene maatregel van bestuur, houdende wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 ter uitvoering van de registratie van bestuursverboden, de autorisatielijst voor het verstrekken van overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen en enkele andere wijzigingen voortvloeiende uit de Datavisie Handelsregister

Blijkens de mededeling van de Directeur van Uw kabinet van 9 februari 2024, nr. 2024000311, machtigde Uwe Majesteit de Afdeling advisering van de Raad van State haar advies inzake het bovenvermelde ontwerp van een algemene maatregel van bestuur rechtstreeks aan mij te doen toekomen. Dit advies, gedateerd 20 maart 2024, No. W18.24.00026/IV, bied ik U hierbij aan.

De Afdeling advisering van de Raad van State (hierna: de Afdeling) heeft een aantal opmerkingen bij het ontwerpbesluit en adviseert daarmee rekening te houden voordat een besluit wordt genomen.

Graag ga ik op deze opmerkingen in het navolgende in. De tekst van het advies treft u hieronder aan, met tussendoor de reactie daarop.

Bij Kabinetsmissive van 9 februari 2024, no.2024000311, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Minister van Economische Zaken en Klimaat, bij de Afdeling advisering van de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt het ontwerpbesluit tot wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 ter uitvoering van de registratie van bestuursverboden, de autorisatielijst voor het verstrekken van overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen en enkele andere wijzigingen voortvloeiende uit de Datavisie Handelsregisterbesluit, met nota van toelichting.

Het ontwerpbesluit regelt onder andere dat ten aanzien van in het bestuursverbodenregister geregistreerde personen, de naam, het geboortjaar, de geboorteplaats, het geboorteland de datum van aanvang en beëindiging van het bestuursverbod, alsmede de datum, het zaaknummer en de vindplaats van de rechterlijke uitspraak waarbij het bestuursverbod is opgelegd, door een ieder kunnen worden ingezien, zolang het bestuursverbod geldt.¹

De Afdeling advisering van de Raad van State maakt opmerkingen over de proportionaliteit en subsidiariteit van de volledige openbaarheid van het bestuursverbodenregister. In verband daarmee adviseert de Afdeling het ontwerpbesluit aan te passen. Indien hiervoor niet zou worden gekozen, adviseert de Afdeling dragend te motiveren waarom volledige openbare toegankelijkheid van het bestuursverbodenregister voor een ieder, zoals voorgesteld, voldoet aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit.

1. Inleiding en achtergrond

In de wet van 26 juni 2019 tot wijziging van de Handelsregisterwet 2007 in verband met de evaluatie van die wet, alsmede regeling van enkele andere aan het handelsregister gerelateerde onderwerpen in het Burgerlijk Wetboek, de Handelsregisterwet en de Wet op de Kamer van Koophandel, is een regeling in de Handelsregisterwet opgenomen voor een bestuursverbodenregister bij de Kamer van

¹ Artikel 1B, voorgesteld artikel 41a, derde lid, van het Handelsregisterbesluit 2008.

Koophandel.² Daarbij is tevens een grondslag opgenomen om bij algemene maatregel van bestuur te bepalen welke gegevens in dat register worden geregistreerd en welke gegevens uit dat register door een ieder kunnen worden ingezien.

In het bestuursverbodenregister zijn strafrechtelijke en civielrechtelijke bestuursverboden opgenomen. Deze bestuursverboden kunnen worden opgelegd, wegens taakverwaarlozing of om 'andere gewichtige redenen' bij stichtingen, wegens faillissementsfraude of als bijkomende straf. In het laatste geval is de duur maximaal vijf jaar, tenzij de hoofdstraf een levenslange gevangenisstraf betreft. Bestuursverboden worden geregistreerd door de Kamer van Koophandel. Het register is nu niet openbaar toegankelijk. Dit ontwerpbesluit voorziet in de openbare toegang tot dit register.

De regering wil vooropstellen dat zij met dit besluit uitwerking geeft aan het nog in werking te treden artikel 29, derde lid, van de Handelsregisterwet 2007, dat voorschrijft dat bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke gegevens ten aanzien van de registratie van het bestuursverbod openbaar zijn. Met een (gedeeltelijk) openbaar bestuursverbodenregister geeft de regering gevolg aan die wettelijke opdracht van de formele wetgever.

Het voorgaande laat echter onverlet dat, zoals de Afdeling terecht stelt, het besluit dragend gemotiveerd dient te zijn en dient te voldoen aan de eisen van subsidiariteit en proportionaliteit. Naar aanleiding van de opmerkingen van de Afdeling is paragraaf 3.1 van de nota van toelichting aangepast.

2. Gegevensbescherming

Volgens de toelichting maakt deze voorgestelde openbare toegankelijkheid van bestuursverboden het voor ondernemers en consumenten mogelijk om inzicht te krijgen in de bestuursverboden die zijn opgelegd aan personen die in het zakelijk verkeer optreden, terwijl zij formeel geen bestuurder (mogen) zijn van een rechtspersoon. De Kamer van Koophandel schrijft bestuurders aan wie een bestuursverbod is opgelegd, nu al uit en schrijft deze personen ook niet in als bestuurder. Zonder openbare toegankelijkheid van het bestuursverbodenregister kan de persoon aan wie het bestuursverbod is opgelegd in strijd met dat verbod optreden als feitelijk bestuurder van een bedrijf, daarbij eventueel gebruik makend van een handlanger of katvanger die is ingeschreven als formeel bestuurder.

De Afdeling begrijpt de noodzaak van een ruimere openbaarheid van gegevens over bestuursverboden, omdat dit een bijdrage levert aan de bescherming van ondernemers en consumenten tegen fraude en misbruik. Maar de volledige openbaarheid van het bestuursverbodenregister leidt tot relatief vergaande inbreuken op het recht op respect voor het privéleven en het recht op gegevensbescherming.³

Weliswaar kan een inbreuk op die rechten op zichzelf nodig zijn ter bescherming van de rechten en vrijheden van anderen in het handelsverkeer, maar een dergelijke inbreuk moet ook voldoen aan het proportionaliteits- en het subsidiariteitsvereiste. Zeker nu het deels gaat om strafrechtelijke persoonsgegevens, komt het erop aan dat de vorm van openbaarheid evenredig en het minst belastend dient te zijn.

Uit de toelichting volgt dat de openbaar toegankelijke gegevens uit het bestuursverbodenregister voor een ieder in te zien zijn, door middel van een openbare lijst op de website van de Kamer van Koophandel.⁴ Inzage is daarmee ook mogelijk voor personen die met een ander doel dan de bescherming van het handelsverkeer van deze gegevens gebruik willen maken. Dit roept de vraag op of de gekozen vorm van openbaarheid proportioneel is en waarom niet kan worden volstaan met een andere vorm van toegang tot het bestuursverbodenregister, bijvoorbeeld na een daartoe strekkend verzoek om informatie over (het al dan niet bestaan van) een specifiek bestuursverbod.⁵

Volgens de toelichting kan het gaan om grote aantallen zakelijke transacties waarbij de behoefte bestaat om inzage te vragen in het bestuursverbodenregister. Dit kan ertoe leiden dat er een groot aantal verzoeken tot inzage gedaan wordt, als het register niet volledig openbaar toegankelijk zou zijn. Volgens de toelichting is dit niet effectief uitvoerbaar met een bel-lijn. Daarnaast zal een verzoeker om

² Stb 2019, 280.

³ Artikel 10 van de Grondwet, artikel 8 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, de artikelen 7 en 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

⁴ Nota van toelichting, paragraaf 2.1.2, onder het kopje Openbaarheid van het register van bestuursverboden.

⁵ Zie ook het advies van de Autoriteit Persoonsgegevens van 24 februari 2022, kenmerk z2021-14189. Daarin stelt de AP de vraag waarom niet kan worden volstaan met een voorziening waarbij bij de Kamer van Koophandel voor één bepaalde betrokkene kan worden nagegaan of er een bestuursverbod van kracht is (hit-no-hit).

informatie niet altijd beschikken over de exacte gegevens van een persoon, waardoor het kan voorkomen dat de Kamer van Koophandel aan verzoeker mededeelt dat er geen bestuursverbod ten aanzien van deze persoon is, terwijl dat wel het geval is, aldus de toelichting⁶.

De Afdeling merkt op dat de vermeende onuitvoerbaarheid van een inzage in het bestuursverbodenregister op verzoek⁷ niet toereikend is gemotiveerd, bijvoorbeeld met een beredeneerde inschatting van het aantal te verwachten verzoeken. Ook is dit niet ondersteund met een uitvoeringstoets. Ook als het register onbeperkt volledig openbaar toegankelijk zou zijn, zal de betrokken persoon niet worden gevonden als degene die zoekt niet over de juiste persoonsgegevens beschikt. Aldus blijkt uit de toelichting onvoldoende dat onderzoek is gedaan naar alternatieven die minder inbreuk maken op de rechten van degenen die in het bestuursverbodenregister staan vermeld, maar waarmee ondernemers en consumenten wel tegen fraude en misbruik worden beschermd.

Tegen die achtergrond merkt de Afdeling op dat de voorgestelde volledige openbaarheid van het bestuursverbodenregister niet voldoet aan de daaraan te stellen eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Daarom adviseert de Afdeling het ontwerpbesluit aan te passen. Indien hiervoor niet wordt gekozen, adviseert de Afdeling dragend te motiveren waarom volledige openbare toegankelijkheid van het bestuursverbodenregister voor een ieder, zoals voorgesteld, voldoet aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit.

Als tegen een bestuurder een bestuurs- of beroepsverbod wordt uitgesproken, kan deze persoon (de 'verboden bestuurder') zich daarna niet langer in het handelsregister als bestuurder inschrijven. De Kamer van Koophandel schrijft de verboden bestuurder tevens uit uit bestaande bestuursfuncties. Dit is echter een papieren (of: juridische) werkelijkheid. De alledaagse praktijk laat zien dat verboden bestuurders vaak nog steeds een onderneming leiden. Niet formeel, maar feitelijk. Het probleem is dan ook niet het bestuursverbod als zodanig, maar de feitelijke handhaving ervan. In de nota van toelichting is deze aard van dit maatschappelijke probleem verduidelijkt.

Bij de beoordeling van de proportionaliteit (in brede zin) van een maatregel dient de maatregel zelf (het middel) in relatie te worden gezien tot het doel dat die maatregel nastreeft. Zoals de Afdeling terecht opmerkt, vormt het middel van openbaarheid van opgelegde bestuursverboden een relatief vergaande inbreuk op het recht op respect voor het privéleven en het recht op gegevensbescherming. Dit middel dient echter te worden gezien tegen de achtergrond van het doel van deze maatregel: de bescherming van ondernemers en consumenten tegen fraude en misbruik.

Het is onmogelijk om een exacte schatting van de omvang van de fraude en het misbruik aan te geven, maar naar verwachting loopt dit jaarlijks in de miljarden euro's, waarvan ook een deel wordt veroorzaakt door personen aan wie de rechter een bestuursverbod heeft opgelegd. De regering acht het van groot belang dit probleem, waarvan de omvang in de nota van toelichting nader beschreven is, effectief te bestrijden.

Subsidiariteit

Omdat de oorzaak van het probleem ligt in het feitelijk handelen van verboden bestuurders, kan het probleem enkel effectief worden bestreden door oplettende wederpartijen. Een bepaalde mate van openbaarheid is onontbeerlijk om deze wederpartijen in staat te stellen zich te vergewissen van hun frauderende zakenpartners. Zonder de openbaarheid van het register, strekt de werking van een bestuursverbod zich immers alleen uit tot de formele werkelijkheid en wordt het handelen van verboden bestuurders in de feitelijke werkelijkheid grotendeels ongemoeid gelaten. Om een nietsvermoedende derde te beschermen, is het noodzakelijk om informatie over opgelegde bestuursverboden voor eenieder en laagdrempelig inzichtelijk te maken. De nota van toelichting is op dit punt aangevuld.

De regering heeft alternatieve opties overwogen, maar deze komen naar verwachting niet, of niet voldoende, tegemoet aan het probleem. Een hit/no hit-systeem of bellijn, waarmee de naam van een persoon in het (dan niet-openbare) bestuursverbodenregister zou kunnen worden nagegaan, is in ieder geval geen volwaardig alternatief. Een dergelijk systeem bereikt niet de benodigde mate van transparantie. Dit staat nog los van het feit dat kwaadwillenden in de regel niet onder hun eigen naam opereren, maar vaak onder een (net) andere naam. In tegenstelling tot een hit/no hit-systeem biedt een openbare lijst meer mogelijkheden om onderzoek te doen naar een eventueel bestuursverbod tegen een persoon met wie men zakendoet, bijvoorbeeld door raadpleging van de rechterlijke uitspraak. Naar aanleiding van de opmerking van de Afdeling is de nota van toelichting op dit punt verduidelijkt.

⁶ Nota van toelichting, paragraaf 4.5.

⁷ Bijvoorbeeld via een hit-no-hit.

Openbaarheid is daarmee een effectief en noodzakelijk middel ter bestrijding van fraude en misbruik door verboden bestuurders. Omdat andere middelen dit feitelijke probleem onvoldoende adresseren, is openbaarheid in de optiek van de regering een subsidiair middel.

Proportionaliteit

De Afdeling maakt ook opmerkingen over de proportionaliteit van het middel. Daarmee komt de vraag op of de openbaarheid ook (altijd) evenwichtig is gezien het doel dat met de openbaarheid wordt nagestreefd. De regering beantwoordt die vraag positief. Daarbij speelt onder andere mee dat een bestuursverbod niet lichtzinnig wordt opgelegd, maar een uitzonderlijke sanctie is, die enkel bij evident wanbestuur wordt opgelegd. Het bestuursverbod wordt pas openbaar gemaakt nadat de uitspraak met het bestuursverbod onherroepelijk is en geldt bovendien slechts voor de duur van het bestuursverbod. Daarbij hecht de regering eraan te vermelden dat een bestuursverbod te allen tijde door een rechter wordt uitgesproken, waarbij alle omstandigheden kunnen worden betrokken. Mocht de rechter de openbaarheid vanwege de mogelijke privacyaspecten een te vergaande inbreuk vinden, dan kan deze afzien van de oplegging van het bestuursverbod.

Overigens ondervindt slechts een zeer beperkte groep bestuurders de gevolgen van de openbaarheid. Naar verwachting zullen niet meer dan een paar honderd voormalig bestuurders worden geregistreerd in het openbare register. Het belang van het grote publiek bij effectieve handhaving van de opgelegde bestuursverboden dient naar het oordeel van de regering al met al zwaarder te wegen dan de inperking van de privacy van deze kleine groep. Ook hieraan is in de nota van toelichting een nadere passage gewijd.

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft een aantal opmerkingen bij het ontwerpbesluit en adviseert daarmee rekening te houden voordat een besluit wordt genomen.

De vice-president van de Raad van State,

Ten slotte is van de gelegenheid gebruik gemaakt om in het besluit en de nota van toelichting enkele redactionele wijzigingen door te voeren.

Ik moge U hierbij het ontwerpbesluit en de gewijzigde nota van toelichting doen toekomen en U verzoeken overeenkomstig dit ontwerp te besluiten.

*De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
M.A.M. Adriaansens.*

Advies Raad van State

No. W18.24.00026/IV
's-Gravenhage, 20 maart 2024

Aan de Koning

Bij Kabinetsmissive van 9 februari 2024, no.2024000311, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Minister van Economische Zaken en Klimaat, bij de Afdeling advisering van de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt het ontwerpbesluit tot wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 ter uitvoering van de registratie van bestuursverboden, de autorisatielijst voor het verstrekken van overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen en enkele andere wijzigingen voortvloeiende uit de Datavisie Handelsregisterbesluit, met nota van toelichting.

Het ontwerpbesluit regelt onder andere dat ten aanzien van in het bestuursverbodenregister geregistreerde personen, de naam, het geboortjaar, de geboorteplaats, het geboorteland de datum van aanvang en beëindiging van het bestuursverbod, alsmede de datum, het zaaknummer en de vindplaats van de rechterlijke uitspraak waarbij het bestuursverbod is opgelegd, door een ieder kunnen worden ingezien, zolang het bestuursverbod geldt.¹

De Afdeling advisering van de Raad van State maakt opmerkingen over de proportionaliteit en subsidiariteit van de volledige openbaarheid van het bestuursverbodenregister. In verband daarmee adviseert de Afdeling het ontwerpbesluit aan te passen. Indien hiervoor niet zou worden gekozen, adviseert de Afdeling dragend te motiveren waarom volledige openbare toegankelijkheid van het bestuursverbodenregister voor een ieder, zoals voorgesteld, voldoet aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit.

1. Inleiding en achtergrond

In de wet van 26 juni 2019 tot wijziging van de Handelsregisterwet 2007 in verband met de evaluatie van die wet, alsmede regeling van enkele andere aan het handelsregister gerelateerde onderwerpen in het Burgerlijk Wetboek, de Handelsregisterwet en de Wet op de Kamer van Koophandel, is een regeling in de Handelsregisterwet opgenomen voor een bestuursverbodenregister bij de Kamer van Koophandel.² Daarbij is tevens een grondslag opgenomen om bij algemene maatregel van bestuur te bepalen welke gegevens in dat register worden geregistreerd en welke gegevens uit dat register door een ieder kunnen worden ingezien.

In het bestuursverbodenregister zijn strafrechtelijke en civielrechtelijke bestuursverboden opgenomen. Deze bestuursverboden kunnen worden opgelegd, wegens taakverwaarlozing of om 'andere gewichtige redenen' bij stichtingen, wegens faillissementsfraude of als bijkomende straf. In het laatste geval is de duur maximaal vijf jaar, tenzij de hoofdstraf een levenslange gevangenisstraf betreft. Bestuursverboden worden geregistreerd door de Kamer van Koophandel. Het register is nu niet openbaar toegankelijk. Dit ontwerpbesluit voorziet in de openbare toegang tot dit register.

2. Gegevensbescherming

Volgens de toelichting maakt deze voorgestelde openbare toegankelijkheid van bestuursverboden het voor ondernemers en consumenten mogelijk om inzicht te krijgen in de bestuursverboden die zijn opgelegd aan personen die in het zakelijk verkeer optreden, terwijl zij formeel geen bestuurder (mogen) zijn van een rechtspersoon. De Kamer van Koophandel schrijft bestuurders aan wie een bestuursverbod is opgelegd, nu al uit en schrijft deze personen ook niet in als bestuurder. Zonder openbare toegankelijkheid van het bestuursverbodenregister kan de persoon aan wie het bestuursverbod is opgelegd in strijd met dat verbod optreden als feitelijk bestuurder van een bedrijf, daarbij eventueel gebruik makend van een handlanger of katvanger die is ingeschreven als formeel bestuurder.

De Afdeling begrijpt de noodzaak van een ruimere openbaarheid van gegevens over bestuursverboden, omdat dit een bijdrage levert aan de bescherming van ondernemers en consumenten tegen fraude en misbruik. Maar de volledige openbaarheid van het bestuursverbodenregister leidt tot relatief

¹ Artikel 1B, voorgesteld artikel 41a, derde lid, van het Handelsregisterbesluit.

² Stb 2019, 280.

vergaande inbreuken op het recht op respect voor het privéleven en het recht op gegevensbescherming.³

Weliswaar kan een inbreuk op die rechten op zichzelf nodig zijn ter bescherming van de rechten en vrijheden van anderen in het handelsverkeer, maar een dergelijke inbreuk moet ook voldoen aan het proportionaliteits- en het subsidiariteitsvereiste. Zeker nu het deels gaat om strafrechtelijke persoonsgegevens, komt het erop aan dat de vorm van openbaarheid evenredig en het minst belastend dient te zijn.

Uit de toelichting volgt dat de openbaar toegankelijke gegevens uit het bestuursverbodenregister voor een ieder in te zien zijn, door middel van een openbare lijst op de website van de Kamer van Koophandel.⁴ Inzage is daarmee ook mogelijk voor personen die met een ander doel dan de bescherming van het handelsverkeer van deze gegevens gebruik willen maken. Dit roept de vraag op of de gekozen vorm van openbaarheid proportioneel is en waarom niet kan worden volstaan met een andere vorm van toegang tot het bestuursverbodenregister, bijvoorbeeld na een daartoe strekkend verzoek om informatie over (het al dan niet bestaan van) een specifiek bestuursverbod.⁵

Volgens de toelichting kan het gaan om grote aantallen zakelijke transacties waarbij de behoefte bestaat om inzage te vragen in het bestuursverbodenregister. Dit kan ertoe leiden dat er een groot aantal verzoeken tot inzage gedaan wordt, als het register niet volledig openbaar toegankelijk zou zijn. Volgens de toelichting is dit niet effectief uitvoerbaar met een bel-lijn. Daarnaast zal een verzoeker om informatie niet altijd beschikken over de exacte gegevens van een persoon, waardoor het kan voorkomen dat de Kamer van Koophandel aan verzoeker meedeelt dat er geen bestuursverbod ten aanzien van deze persoon is, terwijl dat wel het geval is, aldus de toelichting⁶.

De Afdeling merkt op dat de vermeende onuitvoerbaarheid van een inzage in het bestuursverbodenregister op verzoek⁷ niet toereikend is gemotiveerd, bijvoorbeeld met een beredeneerde inschatting van het aantal te verwachten verzoeken. Ook is dit niet ondersteund met een uitvoeringstoets. Ook als het register onbeperkt volledig openbaar toegankelijk zou zijn, zal de betrokken persoon niet worden gevonden als degene die zoekt niet over de juiste persoonsgegevens beschikt. Aldus blijkt uit de toelichting onvoldoende dat onderzoek is gedaan naar alternatieven die minder inbreuk maken op de rechten van degenen die in het bestuursverbodenregister staan vermeld, maar waarmee ondernemers en consumenten wel tegen fraude en misbruik worden beschermd.

Tegen die achtergrond merkt de Afdeling op dat de voorgestelde volledige openbaarheid van het bestuursverbodenregister niet voldoet aan de daaraan te stellen eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Daarom adviseert de Afdeling het ontwerpbesluit aan te passen. Indien hiervoor niet wordt gekozen, adviseert de Afdeling dragend te motiveren waarom volledige openbare toegankelijkheid van het bestuursverbodenregister voor een ieder, zoals voorgesteld, voldoet aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit.

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft een aantal opmerkingen bij het ontwerpbesluit en adviseert daarmee rekening te houden voordat een besluit wordt genomen.

*De vice-president van de Raad van State,
Th.C. de Graaf.*

³ Artikel 10 van de Grondwet, artikel 8 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, artikelen 7 en 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

⁴ Nota van toelichting, paragraaf 2.1.2, onder het kopje *Openbaarheid van het register van bestuursverboden*.

⁵ Zie ook het advies van de Autoriteit Persoonsgegevens van 24 februari 2022, kenmerk z2021-14189. Daarin stelt de AP de vraag waarom niet kan worden volstaan met een voorziening waarbij bij de Kamer van Koophandel voor één bepaalde betrokkene kan worden nagegaan of er een bestuursverbod van kracht is (hit-no-hit).

⁶ Nota van toelichting, paragraaf 4.5.

⁷ Bijvoorbeeld via een hit-no-hit.

**Tekst zoals aangeboden aan de afdeling advisering van de Raad van State:
Besluit van, houdende wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008
ter uitvoering van de registratie van bestuursverboden, de autorisatielijst
voor het verstrekken van overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen
en enkele andere wijzigingen voortvloeiende uit de Datavisie
Handelsregister**

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van 7 februari 2024, nr. WJZ/44506464;

Gelet op de artikelen 18, zesde lid, 28, vierde lid, 29, derde en vierde lid, en 39, onderdeel f, van de Handelsregisterwet 2007;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van nr.);

Gezien het nader rapport van de Minister van Economische Zaken en Klimaat van, nr. WJZ/.....;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Handelsregisterbesluit 2008 wordt als volgt gewijzigd:

A

In de artikelen 15, tweede lid, onderdeel b, 31, eerste lid, onderdeel b, tweede lid, onderdeel b, en vierde lid, onder c, en 35, onderdeel a, vervalt telkens 'het faxnummer,'.

B

Na artikel 41 wordt een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 41a

1. Over een persoon ten aanzien van wie krachtens een uitspraak als bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de wet of artikel 106b, derde lid, van de Faillissementswet, een bestuursverbod geldt, worden bij het handelsregister de volgende gegevens opgenomen:
 - a. het burgerservicenummer, bedoeld in artikel 1, onderdeel b, van de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer, indien dat is toegekend;
 - b. de naam;
 - c. de geboortedatum;
 - d. de geboorteplaats en het geboorteland;
 - e. het adres;
 - f. de datum van aanvang en beëindiging van het bestuursverbod;
 - g. het gegeven, genoemd in artikel 9, onderdeel a, of artikel 13, onderdeel a, van de wet en het gegeven, genoemd in artikel 12, onderdeel b, van de wet over de in de uitspraak genoemde rechtspersoon of rechtspersonen; en
 - h. de datum, het zaaknummer en de vindplaats van de uitspraak, bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de wet en artikel 106b, derde lid, van de Faillissementswet.
2. Tot het doen van een opgave ter inschrijving van de beschikbare gegevens, bedoeld in het eerste lid, is verplicht de griffier, bedoeld in artikel 29, tweede lid, van de wet en artikel 106b, derde lid, van de Faillissementswet. De artikelen 3, 4 en 5 zijn van overeenkomstige toepassing.
3. De in het eerste lid, onderdelen b, d, f en h, genoemde gegevens en het geboortjaar kunnen door eenieder worden ingezien door publicatie in een openbaar raadpleegbaar register, zolang het bestuursverbod geldt.

C

Artikel 51 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het derde tot en met vijfde lid tot vijfde tot en met zevende lid, worden twee leden ingevoegd, luidende:

3. Het bezoekadres van een onderneming als bedoeld in artikel 5, onderdeel b, van de wet wordt op verzoek van degene aan wie de onderneming toebehoort, afgeschermd tegen inzage, indien die onderneming beschikt over een openbaar postadres.
4. Het telefoonnummer van een onderneming, een rechtspersoon en een vestiging kan niet worden ingezien.

2. Het zevende lid (nieuw) komt te luiden:

7. Het eerste, derde, vierde, vijfde en zesde lid zijn niet van toepassing op de inzage door bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, onderdeel a, van de Algemene wet bestuursrecht, advocaten, deurwaarders, notarissen en instanties, genoemd in artikel 53.

D

Artikel 53 komt te luiden:

Artikel 53

Als bestuursorgaan of rechtspersoon met een overheidstaak als bedoeld in artikel 28, vierde lid, van de wet wordt aangewezen:

- a. Onze Minister van Justitie en Veiligheid ten behoeve van de taak, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Wet controle op rechtspersonen of ten behoeve van de uitvoering van de Vreemdelingenwet 2000;
- b. een officier van justitie ten behoeve van de opsporing van strafbare feiten;
- c. de rijksbelastingdienst voor de uitvoering van zijn wettelijke taken;
- d. het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen of de Sociale verzekeringsbank, bedoeld in de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, of Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor de uitvoering van aan hen bij of krachtens wet opgedragen taken;
- e. het college van burgemeester en wethouders voor de uitvoering van de Wet gemeentelijke schulphulpverlening, de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
- f. het Bureau bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur ten behoeve van het geven van een advies als bedoeld in artikel 9 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur en een bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, onderdeel a, van de Algemene wet bestuursrecht of rechtspersoon met een overheidstaak als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van die wet, in het geval waarin hij bevoegd is tot toepassing van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur;
- g. de Autoriteit Consument en Markt voor de uitvoering van haar wettelijke taken;
- h. de raad van bestuur van de Autoriteit Financiële Markten voor de uitvoering van zijn wettelijke taken;
- i. Onze verantwoordelijke Minister, bedoeld in de Uitvoeringswet screeningsverordening buitenlandse directe investeringen, indien deze op grond van artikel 4, tweede lid, onderdeel a, van die wet gebruik maakt van gegevens uit het handelsregister;
- j. Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de colleges van burgemeester en wethouders voor hun taak, bedoeld in artikel 1.47a van de Wet kinderopvang;
- k. de Nederlandse Zorgautoriteit voor de uitvoering van haar wettelijke taken;
- l. de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd voor de uitvoering van haar wettelijke taken;
- m. de Kansspelautoriteit voor de uitvoering van haar taken bij de uitoefening van het verlenen van en het houden van toezicht op vergunningen voor kansspelen en de handhaving daarvan, bedoeld in artikel 33b van de Wet op de kansspelen;
- n. het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen voor de uitvoering van zijn taken, bedoeld in artikel 2, derde en vierde lid, van de Wet Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdrage;
- o. de Nederlandsche Bank voor de uitvoering van zijn wettelijke taken;
- p. Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor de uitvoering van zijn taken op grond van de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies in samenhang met artikel 9, tweede lid, van Verordening (EU) nr. 1307/2013 tot vaststelling van voorschriften voor rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van de steunregelingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 637/2008 van de Raad en Verordening (EG) nr. 73/2009 van de Raad;
- q. de notaris voor de uitoefening van de wettelijke werkzaamheden, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Wet op het notarisambt.

E

Na artikel 53 wordt een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 53a

Als bestuursorgaan of rechtspersoon met een overheidstaak als bedoeld in artikel 29, vierde lid, van de wet wordt aangewezen:

- a. Onze Minister van Justitie en Veiligheid ten behoeve van de taak, bedoeld in artikel 2, eerste lid, van de Wet controle op rechtspersonen;
- b. de rijksbelastingdienst voor de uitvoering van zijn wettelijke taken;
- c. een officier van justitie ten behoeve van de opsporing van strafbare feiten;
- d. de raad van bestuur van de Autoriteit Financiële Markten voor de uitvoering van zijn wettelijke taken;
- e. de Autoriteit Consument en Markt voor de uitvoering van haar wettelijke taken;
- f. de Nederlandsche Bank voor de uitvoering van zijn wettelijke taken;
- g. het Bureau bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur ten behoeve van het geven van een advies als bedoeld in artikel 9 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

NOTA VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. Aanleiding

Het handelsregister bevordert de rechtszekerheid in het economisch verkeer, wanneer de Kamer van Koophandel (hierna: de Kamer) gegevens van algemeen feitelijke aard verstrekt omtrent de samenstelling van ondernemingen en rechtspersonen. Het handelsregister vervult voorts een rol in de gegevenshuishouding van de overheid als registratie van alle ondernemingen en rechtspersonen die in Nederland aan het economisch verkeer deelnemen. Als basisregistratie verschaft het handelsregister zekerheid over de daarin vermelde zogenaamde authentieke gegevens. Die rol is van belang voor het efficiënt functioneren van de overheid.

Op 1 januari 2020 is een wijziging van de Handelsregisterwet 2007 en de Wet op de Kamer van Koophandel in werking getreden (hierna: de Wijzigingswet 2019)¹, met daarin onder andere een uitbreiding van de doelen van de wet met 'de rechtshandhaving door de overheid'. Enkele bepalingen van die wet zijn nog niet in werking getreden, omdat ze eerst uitgewerkt dienen te worden in lagere regelgeving. Zo is in de Wijzigingswet 2019 een grondslag opgenomen voor het registreren en ten uitvoer leggen van privaatrechtelijke en strafrechtelijke bestuursverboden. Verder is de aanwijzing van instanties aan wie de Kamer gerechtigd is gegevens gerangschikt naar natuurlijke personen te verstrekken, gedelegeerd naar het niveau van algemene maatregel van bestuur. Dit besluit tot wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 bevat de uitwerking van de betreffende wettelijke bepalingen.

Met deze wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 wordt daarnaast voorzien in de wettelijke grondslag om het bezoekadres van een eenmanszaak op verzoek van de ondernemer af te schermen. Tevens is van de gelegenheid gebruik gemaakt om het telefoonnummer niet langer openbaar te laten zijn en het faxnummer als gegeven uit het handelsregister te schrappen. Deze aanpassingen vloeien voort uit de Datavisie Handelsregister². Dit is een in overleg met alle stakeholders tot stand gebracht beleidskader voor integer gebruik van de handelsregistergegevens ten bate van de samenleving. Dit beleidskader biedt een evenwichtige afweging tussen de openbaarheid van het handelsregister, ten dienste van onder andere rechtszekerheid en fraudeweerbaarheid, en de privacy en veiligheid van in het handelsregister geregistreerde personen.

2. Inhoud

2.1. Register bestuursverboden

2.1.1 Verwerking van het bestuursverbod in het handelsregister

Een bestuursverbod is een verbod om bestuurder dan wel commissaris (hierna: bestuurder) te zijn van een rechtspersoon. Het bestuursverbod wordt opgelegd door de rechter en komt zowel in het strafrecht als het civiele recht voor. Er bestaan thans vijf verschillende grondslagen op grond waarvan de rechter een bestuursverbod kan opleggen:

- artikel 28, eerste lid, sub 5°, van het Wetboek van Strafrecht (strafrechtelijk beroepsverbod);
- artikel 298, lid 1, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (civielrechtelijk bestuursverbod bij stichtingen wegens taakverwaarlozing);
- artikel 106a, eerste lid, van de Faillissementswet (civielrechtelijk bestuursverbod wegens faillissementsfraude);³
- artikel 19c, lid 1, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (civielrechtelijk bestuursverbod bij turboliquidatie);⁴

¹ Wet van 26 juni 2019 tot wijziging van de Handelsregisterwet 2007 in verband met de evaluatie van die wet, alsmede regeling van enkele andere aan het handelsregister gerelateerde onderwerpen in het Burgerlijk Wetboek, de Handelsregisterwet 2007 en de Wet op de Kamer van Koophandel (Stb. 2019, nr. 280).

² Op 3 juli 2023 heeft de Minister van Economische Zaken en Klimaat bij brief de Tweede Kamer geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen rond de Datavisie Handelsregister (Kamerstukken II 2022/23, 32 761 nr. 280).

³ Wet van 8 april 2016 tot wijziging van de Faillissementswet in verband met de invoering van de mogelijkheid van een civielrechtelijk bestuursverbod (Wet civielrechtelijk bestuursverbod) (Stb. 2016, 153).

⁴ Wet van 15 maart 2023, houdende tijdelijke wijziging van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, de Faillissementswet en de Wet op de economische delicten in verband met het vergroten van transparantie bij de ontbinding van rechtspersonen zonder baten en de invoering in dat kader van de mogelijkheid van een civielrechtelijk bestuursverbod (Tijdelijke wet transparantie turboliquidatie) (Stb. 2023, 243).

- artikel 20a, lid 1, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (civielrechtelijk bestuursverbod wegens een verboden en ontbonden rechtspersoon).⁵

Op grond van deze wettelijke bepalingen schrijft de Kamer de bestuurder ten aanzien van wie het bestuursverbod geldt, nu reeds uit het handelsregister. Ook wanneer de bestuurder voorafgaande aan het bestuursverbod wordt geschorst en/of tijdelijk één of meer bestuurders worden aangesteld, schrijft de Kamer dat reeds in. Daarnaast wordt deze voormalige bestuurder geregistreerd in een separaat register bij het handelsregister, zodat de Kamer op basis van de betreffende gegevens, waaronder het burgerservicenummer (hierna: BSN), het bestuursverbod ook daadwerkelijk kan uitvoeren. Deze uitschrijvingsverplichting voor de Kamer leidt bovendien ertoe dat de Kamer verplicht is te weigeren om een bestuurder ten aanzien van wie en binnen de periode waarin het bestuursverbod geldt, in te schrijven in het handelsregister. Het onderhavige besluit laat deze verplichting voor de Kamer onverlet.

2.1.2 Openbaar register van bestuursverboden

Reikwijdte

Met de Wijzigingswet 2019 is in de Handelsregisterwet 2007 een grondslag opgenomen voor een (openbaar) register van bestuursverboden (hierna: het bestuursverbodenregister). In artikel 29, derde lid, van de Handelsregisterwet 2007 is opgenomen dat bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke gegevens worden geregistreerd in verband met de uitspraak waarin het bestuursverbod is opgelegd en bovendien welke van die gegevens door eenieder kunnen worden ingezien.

Op grond van artikel 29, derde lid, van de Handelsregisterwet 2007 worden in het bestuursverbodenregister zowel de bestuursverboden opgenomen, bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de Handelsregisterwet 2007 (het strafrechtelijke beroepsverbod en het civielrechtelijke bestuursverbod vanwege taakverwaarlozing bij stichtingen) als de bestuursverboden in de faillissements sfeer (het civielrechtelijke bestuursverbod wegens faillissementsfraude en het bestuursverbod bij turboliquidatie). Ten aanzien van het bestuursverbod opgelegd aan de bestuurder van een verboden en ontbonden rechtspersoon op grond van artikel 20a, lid 3, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, ontbreekt nog de rechtsgrondslag in de Handelsregisterwet 2007 om bij algemene maatregel van bestuur de te registreren gegevens aan te wijzen. Hierin wordt alsnog op een later moment voorzien bij de volgende wijziging van de Handelsregisterwet 2007. Ter verdere implementatie van de Datavisie Handelsregister wordt deze verwacht in 2025.

De in het register opgenomen gegevens

In het nieuwe artikel 41a, eerste lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 zijn de gegevens opgenomen die de Kamer registreert over een persoon ten aanzien van wie een bestuursverbod als bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de Handelsregisterwet 2007 of artikel 106b, derde lid, van de Faillissementswet, is uitgesproken (artikel I, onderdeel B). Het betreft gegevens ter identificatie van de betrokken bestuurder, van de in de uitspraak genoemde rechtspersoon en de uitspraak zelf. Over de betrokken bestuurder worden het BSN, de naam, de geboortedatum, de geboorteplaats, het geboorteland en de adresgegevens geregistreerd. De Kamer heeft het BSN nodig om het risico op persoonsverwisseling bij de registratie van het bestuursverbod te voorkomen. Nu de gevolgen van registratie van een bestuursverbod, de uitschrijving van die persoon uit het handelsregister en de weigering tot inschrijving van die persoon in alle relevante functies aanzienlijk kunnen zijn, is van belang dat de Kamer die taken zorgvuldig kan uitvoeren.

Op grond van artikel 29, tweede lid, van de Handelsregisterwet 2007 en artikel 106, derde lid, van de Faillissementswet doet de griffier de uitspraak met het bestuursverbod met bekwame spoed aan de Kamer toekomen. Omdat de gegevens, bedoeld in artikel 41a, eerste lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 niet altijd in de uitspraak staan vermeld, maar zich in de regel wel in het rechterlijke dossier bij de uitspraak bevinden, is ervoor gekozen de griffier te verplichten deze beschikbare gegevens aan de Kamer op te geven ter registratie (artikel 41a, tweede lid, van het Handelsregisterbesluit 2008). Deze verplichting vindt zijn grondslag in artikel 18, zesde lid, van de Handelsregisterwet 2007. Om de opgegeven gegevens op juistheid te kunnen onderzoeken, kan de Kamer de griffie op grond van artikel 4, tweede lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 om een niet-geanonimiseerd afschrift van de uitspraak verzoeken. In de uitspraak kunnen functies bij bepaalde bestaande rechtspersonen zijn uitgezonderd van het bestuursverbod, denk bijvoorbeeld aan een bestuursfunctie bij een pensioenrecht B.V. of een schaaakvereniging. Het is niet nodig om deze uitzondering in te schrijven in het

⁵ Wet van 23 juni 2021 tot wijziging van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek ter verruiming van de mogelijkheden tot het verbieden van rechtspersonen (Stb. 2021, 310).

bestuursverbodenregister. De Kamer schrijft een persoon met een bestuursverbod niet bij deze rechtspersoon uit het handelsregister. Zo is voor eenieder zichtbaar dat het verbod niet op deze functie betrekking heeft. Voor een juiste verwerking van het bestuursverbod in het handelsregister, kan de Kamer de griffier verzoeken aan te geven of, en zo ja welke, rechtspersonen zijn uitgezonderd van het bestuursverbod.

Op grond van artikel 29, vierde lid, van de Handelsregisterwet 2007 blijven de gegevens in het register bestuursverboden gedurende acht jaar beschikbaar voor bij algemene maatregel van bestuur genoemde autoriteiten (zie voor de toelichting de volgende paragraaf). Dat houdt in dat de Kamer de registratie van de gegevens gedurende acht jaar na het verstrijken van het bestuursverbod aanhoudt. Daarna worden de gegevens vernietigd.

Openbaarheid van het register van bestuursverboden

Om de kenbaarheid van de geldende bestuursverboden te vergroten, is een deel van de gegevens uit het bestuursverbodenregister voor eenieder inzichtelijk doordat de Kamer deze gegevens toont op een openbare lijst op haar website. Deze (gedeeltelijke) openbaarheid dient de effectieve handhaving van de bestuursverboden en beschermt ondernemers en consumenten tegen fraude en misbruik. De raadpleegbaarheid voor het brede publiek biedt inzicht in de bestuursverboden tegen personen die in het zakelijk verkeer optreden, terwijl zij formeel geen bestuurder zijn van een rechtspersoon. Dit draagt bij aan de beoogde werking van de opgelegde sanctie. Immers, alleen op die wijze kan worden voorkomen dat iemand met een bestuursverbod toch feitelijk als bestuurder optreedt. Zonder deze transparantie kan de persoon aan wie een bestuursverbod is opgelegd, in strijd met dit verbod optreden als feitelijk bestuurder van een bedrijf, daarbij eventueel gebruik makend van een handlangers of katvanger die is ingeschreven als formeel bestuurder. In dat geval wordt de feitelijke werking van het verbod uitgehold. De bescherming werkt in dit geval zowel voor het brede publiek dat onbedoeld met een verboden bestuurder kan handelen, als voor personen die worden ingezet als katvanger zonder dat zij zich daarvan ten volle bewust (zeggen te) zijn. Het kabinet acht deze problematiek dusdanig zwaarwegend dat een (gedeeltelijk) openbaar register gerechtvaardigd is. Voor de privacyaspecten ten aanzien van het bestuursverbodenregister wordt verwezen naar paragraaf 3.1.

De transparantie van het bestuursverbodenregister voorkomt bovendien dat een onderneming wordt geconfronteerd met onnodige kosten en werkzaamheden. Immers, nu de Kamer een persoon aan wie een bestuursverbod is opgelegd, niet mag registreren, is het ook niet zinvol dat een onderneming een benoemingsprocedure voor deze beoogde bestuurder begint en deze benoemt. Middels het openbare register kan de onderneming zich al in een vroeg stadium vergewissen van een eventueel bestaand bestuursverbod en de nietigheid van een benoeming.

Niet alle in het register geregistreerde gegevens zijn noodzakelijk om derden in voldoende mate in staat te stellen om de betrokken bestuurder te identificeren. Bij de selectie van de te publiceren gegevens is ook rekening gehouden met gerechtvaardigde belangen van de betrokken bestuurders, onder meer door niet zoveel gegevens te publiceren dat de betrokken bestuurder wordt blootgesteld aan mogelijke identiteitsfraude. Op de lijst vermeldt de Kamer daarom alleen de naam, de geboorteplaats en het geboorteland en het geboortjaar van de betrokken persoon. Deze gegevens publiceert de Kamer samen met de datum van de aanvang en het einde van het bestuursverbod, alsmede de datum, het zaaknummer, en de vindplaats van de onherroepelijke uitspraak.

Na afloop van het bestuursverbod zijn de gegevens in het bestuursverbodenregister niet meer voor eenieder inzichtelijk. Wel zijn alle in het register geregistreerde gegevens beschikbaar voor de in het Handelsregisterbesluit 2008 aangewezen autoriteiten. In de memorie van toelichting van de Wijzigingswet 2019 wordt uiteengezet dat bepaalde autoriteiten omwille van de rechtshandhaving alle geregistreerde gegevens moeten kunnen raadplegen.⁶ Op grond van artikel 29, vierde lid, van de Handelsregisterwet 2007 zijn die autoriteiten aangewezen in artikel 53a van het Handelsregisterbesluit 2008 (Artikel I, onderdeel E). Deze autoriteiten kunnen de gegevens uit het bestuursverbodenregister ten behoeve van hun taken tot acht jaar na afloop van het bestuursverbod blijven raadplegen. Het betreft autoriteiten die de gegevens nodig hebben om toezicht te houden op de naleving van het bestuursverbod.

Tijdens de parlementaire behandeling van de Wet civielrechtelijk bestuursverbod is aangegeven dat de Handelsregisterwet 2007 zodanig zou worden aangepast dat het voor autoriteiten, zoals Justis van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, de Belastingdienst, het Openbaar Ministerie, de Autoriteit Consument en Markt en de Autoriteit Financiële Markten, mogelijk zal blijven om informatie over

⁶ Kamerstukken II 2016/17, 34 687, nr. 3, en Kamerstukken I 2015/16, 34 011, D, p. 2 en 3.

beëindigde bestuursverboden te kunnen blijven raadplegen⁷. Het derde lid van artikel 29 van de Handelsregisterwet 2007 voorziet daarin, met dien verstande dat deze mogelijkheid tot voortgezette raadpleging ook gaat gelden voor strafrechtelijk opgelegde beroepsverbod en het ontslag van stichtingsbestuurders. De rechtvaardiging voor de mogelijkheid van voortgezette raadpleging ligt besloten in de doelbinding 'het registreren van alle ondernemingen en rechtspersonen als onderdeel van de gegevenshuishouding die bijdraagt aan de rechtshandhaving door de overheid', zoals vastgelegd in onderdeel c van artikel 2 van de Handelsregisterwet 2007 dat met de Wijzigingswet 2019 in werking is getreden.

Voor de rechtvaardiging van de verwerking van persoonsgegevens wordt verwezen naar paragraaf 3 (Privacyaspecten).

2.2. Autorisaties om gegevens gerangschikt naar natuurlijke personen te mogen verstrekken

De Kamer verstrekt gegevens uit het handelsregister uitsluitend gerangschikt naar natuurlijke personen, indien de verzoeker daartoe is aangewezen krachtens de wet. In de Wijzigingswet 2019 is besloten om de aanwijzing van deze instanties te delegeren naar het niveau van een algemene maatregel van bestuur. Toevoeging van nieuwe instanties aan de lijst kon voorheen alleen door middel van een wijziging van artikel 28 van de Handelsregisterwet 2007. Dit betekende een langdurig proces, terwijl de behoefte om een bestuursorgaan aan de lijst van geautoriseerde instanties toe te voegen vaak een zekere urgentie met zich meebrengt. In dit besluit wordt de lijst vastgesteld in artikel 53 van het Handelsregisterbesluit 2008 (artikel I, onderdeel D).

De kaders op basis waarvan het kabinet beslist om een instantie aan te wijzen blijven dezelfde, met dien verstande dat in de Wijzigingswet 2019 is besloten om de doelgroep van aan te wijzen instanties uit te breiden naar alle bestuursorganen (voorheen waren dit alleen zogenaamde a-organen als bedoeld in artikel 1:1, onderdeel a, van de Algemene wet bestuursrecht⁸). Daarnaast kunnen, net als thans al het geval is, ook rechtspersonen met een overheidstaak als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur worden aangewezen. De Wijzigingswet 2019 bracht hier geen verandering in.

Ingevolge de privacyregelgeving geldt dat de behoefte van de instantie om te zoeken op gegevens gerangschikt naar natuurlijke personen, dient voort te vloeien uit een wettelijke taak of bevoegdheid. Een eventuele aanwijzing dient zorgvuldig te worden beoordeeld, zowel vanuit het oogpunt van de goede vervulling van hun wettelijke taken of bevoegdheden als vanuit het oogpunt van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

2.3 Afschermen bezoekadres eenmanszaak

Eenmanszaken krijgen de mogelijkheid om het geregistreerde bezoekadres van hun onderneming, dat feitelijk vaak gelijk is aan het woonadres van de ondernemer, te laten afschermen. De reden voor deze optionele afscherming van het geregistreerde bezoekadres is gelegen in de aantasting van de persoonlijke levenssfeer van de ondernemer, vooral in het geval het bezoekadres van de onderneming feitelijk gelijk is aan het woonadres van de ondernemer. In dat geval kan dit bovendien ook andere huisgenoten van de ondernemer raken. Er kunnen echter ook andere, met name aan veiligheid gerelateerde, redenen zijn om het geregistreerde fysieke adres van een onderneming niet openbaar te maken. Ondernemingen waar kostbare of anderszins aantrekkelijke materialen aanwezig zijn, zoals edelsmeden, of in het geval van bijvoorbeeld apothekers, worden door de vindbaarheid van hun fysieke locatie in het handelsregister onnodig kwetsbaar voor inbraak of beroving. Omwille van de bereikbaarheid van de onderneming geldt als voorwaarde voor afscherming dat een openbaar postadres wordt geregistreerd. Deze voorwaarde, alsmede de afbakening van de doelgroep, worden hieronder toegelicht.

Afbakening van de doelgroep

De aanpassing van het afschermingsregime bij bezoekadressen wordt toegepast op alle eenmanszaken. In de voorgeschiedenis van de Datasite Handelsregister zijn klachten omtrent de openbaarheid van adresinformatie vaak geuit in verband met een zelfstandige zonder personeel (hierna: zzp). De zzp-status van een onderneming is echter uit de registratie in het handelsregister niet eenduidig af te lezen, en is daarom niet geschikt als onderscheidend criterium.

Ook zijn vaak bezwaren geuit met betrekking tot de openbaarheid van adresgegevens in verband met

⁷ Kamerstukken I 2015/16, 34 011, D, p. 2 en 3.

⁸ Zie verder de memorie van toelichting bij de Wijzigingswet 2019 (Kamerstukken II 2016/17, 34 687, nr. 3).

ondernemingen die zijn geregistreerd op hetzelfde adres, waar de ondernemer ook woont. Het geregistreerde bezoekadres van de onderneming is in veel gevallen niet de plaats waar de ondernemer vooral aan het werk is. Bij ondernemingen kan de behoefte bestaan dit adres niet openbaar te maken, los van de vraag of dit adres gelijk is aan het woonadres van de ondernemer, bijvoorbeeld omdat men ter plekke niet is ingericht op het ontvangen van bezoekers. Dit kan zich ook voordoen bij andere rechtsvormen dan de eenmanszaak.

Voor de kapitaalvennootschappen (naamloze en besloten vennootschappen) ligt afscherming van het bezoekadres niet voor de hand gezien de stringente Europese regelgeving die voor deze rechtsvormen geldt. Voor de personenvennootschappen (maatschap, vennootschap onder firma en commanditair vennootschap) is een modernisering van de wetgeving beoogd, waarbij deze rechtsvormen ook (toegang tot) rechtspersoonlijkheid krijgen. In dat licht lijkt het niet passend om op dit moment de openbaarheid van informatie over deze rechtsvormen sterk in te perken, naar het voorbeeld van de eenmanszaak.

Ook voor verenigingen – met uitzondering van de Vereniging van Eigenaars – en stichtingen ligt een aanpassing niet voor de hand. Informele verenigingen zijn niet verplicht zich in het handelsregister te registreren. Formele verenigingen hebben veelal een vestigingsadres los van woonadressen van bestuurders, zodat de privacy daarbij minder in het gedrang komt. Stichtingen worden veel gebruikt in concernstructuren rond ondernemingen en helaas ook frequent voor onwenselijke praktijken van financieel economische criminaliteit, witwassen en het verhullen van (bewegingen van) vermogensbestanddelen. Hoewel er veel (vaak kleinschalige) stichtingen met maatschappelijke en charitatieve doelen bestaan, soms verbonden aan de persoon of het privéadres van de oprichter, ligt afscherming van de informatie over stichtingen gezien het bovenstaande niet voor de hand. Dit zou ook ingaan tegen de koers naar meer openbaarheid over de (financiële) activiteiten van stichtingen, die onder andere is ingezet met het wetsvoorstel Wet transparantie maatschappelijk organisaties.

Noodzaak openbaar postadres

Voorwaarde voor de afscherming van het fysieke bezoekadres is een openbaar postadres. Hiermee wordt geborgd dat de onderneming bereikbaar blijft. De (juridische) verantwoordelijkheid van de ontvanger voor het daadwerkelijk afhalen van de post op dit postadres, wijzigt niet. Zonder een verplicht openbaar postadres in het handelsregister met derdenwerking zou de markt aangewezen zijn op andere oplossingen. Adresgegevens moeten dan van de wederpartij zelf worden betrokken, waarbij niet meer vanzelfsprekend zal zijn dat die gegevens ook kloppen. Voor officiële post, zoals aanmaningen en ingebrekestellingen, zou dan eerder inzet van bijvoorbeeld een deurwaarder of advocaat aangewezen zijn. De voorwaarde van een openbaar postadres wordt ook gehanteerd in de eerder ingevoerde regeling waarbij een bezoekadres van een onderneming of rechtspersoon in het handelsregister op verzoek van de ondernemer kan worden afgeschermd bij veiligheidsrisico's.⁹ De toetsing door Adviescollege toetsing regeldruk van dat voorstel bevestigt dat de totale administratieve lasten van een regeling zonder verplicht postadres vele malen groter zijn dan met verplicht postadres.¹⁰

Op de langere termijn zijn allerlei mogelijkheden denkbaar om de bereikbaarheid van ondernemingen en rechtspersonen voor post te organiseren met behoud van privacy en zonder dat zij kosten behoeven te maken voor het aanhouden van een postbus of een ander postadres. Dit kan bijvoorbeeld door post via de Kamer te laten adresseren aan het vestigingsadres van geregistreerde entiteiten. Dit is echter met de beschikbare middelen niet op korte termijn realiseerbaar. Een ander breed toepasbaar alternatief zou kunnen bestaan uit het inrichten van een adequate, digitale bereikbaarheidsfunctie. Dit valt evenwel buiten de invloedssfeer van de Kamer en buiten de scope van de Datavisie Handelsregister.

2.4 Overige wijzigingen

Ondanks de eerder doorgevoerde maatregelen, zoals de aanpassing van de Telecommunicatiewet, stellen veel ondernemers vast dat zij ongewenst worden benaderd door commerciële en andere partijen. Dit is een bron van ergernis. Daarom wordt het Handelsregisterbesluit 2008 aangepast, zodat telefoonnummers van in het handelsregister opgenomen personen en entiteiten niet meer aan iedereen worden verstrekt (artikel I, onderdeel C, onder 1). Deze gegevens zijn voortaan voorbehouden aan geautoriseerde afnemers, zoals dat nu ook het geval is voor andere niet-openbare gegevens in het handelsregister.

⁹ Besluit van 24 november 2022, houdende wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 inzake een grondslag voor het afschermen van bezoekadressen op verzoek (Stb. 2022, 475).

¹⁰ Besluit van 24 november 2022, houdende wijziging van het Handelsregisterbesluit 2008 inzake een grondslag voor het afschermen van bezoekadressen op verzoek (Stb. 2022, 475).

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om ook de openbare registratie van nagenoeg geheel in onbruik geraakte faxnummers uit het Handelsregisterbesluit 2008 te schrappen (artikel I, onderdeel A).

3. Privacyaspecten

Het handelsregister is een openbaar register met als doel het bevorderen van rechtszekerheid in het economisch verkeer. De gegevens die de Kamer in en bij het handelsregister registreert, bevatten persoonsgegevens, bijvoorbeeld van bestuurders van een rechtspersoon en van ondernemers. Er bestaat een spanningsveld tussen enerzijds het ter beschikking stellen van gegevens uit het handelsregister en anderzijds de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de ingeschrevenen. De privacyregelgeving stelt restricties aan de wijze waarop de Kamer de persoonsgegevens verwerkt. De wijzigingen in dit besluit zijn vanuit dit perspectief nader beoordeeld.

3.1 Registratie bestuursverboden

De registratie van een bestuursverbod vormt een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de betrokken bestuurder. Zoals is uiteengezet bij de parlementaire behandeling van de wettelijke grondslagen van de registratie in de Wijzigingswet 2019¹¹, is de inbreuk op die bescherming gerechtvaardigd vanwege zwaarwegende maatschappelijke belangen. Aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit is voldaan, doordat de openbare registratie tijdelijk is, namelijk voor de duur van het verbod, en beperkt is tot die gevallen waarin het betrokken vonnis onherroepelijk is geworden. Daarbij moet worden gedacht aan het feit dat het bij de genoemde bestuursverboden om een uitzonderlijke sanctie in uitzonderlijke gevallen gaat. Het verbod wordt opgelegd, wanneer sprake is van evident wanbestuur door de betrokkene.

De bepalingen in dit besluit met betrekking tot de registratie vallen binnen dezelfde kaders van die rechtvaardiging. Omwille van de zelfstandige leesbaarheid van deze toelichting worden die kaders hier in het kort herhaald. De kern van de afweging is dat transparantie een belangrijke waarborg is voor de effectieve handhaving van het bestuursverbod. Een openbare registratie van opgelegde bestuursverboden is daarvoor het meest effectief. De uitschrijving en weigering tot inschrijving als bestuurder in het handelsregister wordt door de Kamer al ondervangen op basis van de niet-openbare registratie van bestuursverboden. De openbaarheid zorgt ervoor dat ook andere betrokken partijen kunnen weten aan wie en voor welke duur een bestuursverbod is opgelegd. Alleen op die wijze kan immers worden voorkomen dat iemand met een bestuursverbod zich weer als bestuurder bij een ander bedrijf laat benoemen. Dit zou voor het betrokken bedrijf leiden tot onnodige complicaties, omdat de bestuurder niet kan worden ingeschreven.

De eerlijkheid van het handelsverkeer brengt met zich mee dat burgers en bedrijven in staat moeten zijn om na te gaan met wie men van doen heeft. Dat is van belang bij het zaken doen met een rechtspersoon, met name wanneer een contactpersoon ogenschijnlijk met bestuursbevoegdheid optreedt, die echter niet formeel als bestuurder van de vennootschap is geregistreerd. Dit kan een situatie zijn waarin een zogenaamde katvanger als formele bestuurder optreedt. In dit geval heeft het meerwaarde om te kunnen verifiëren of de contactpersoon niet in het register bestuursverboden is opgenomen. Een dergelijke verificatie is ook raadzaam in bijvoorbeeld die gevallen waarin mensen door derden, die zelf wellicht kwalificeren als feitelijk bestuurder, worden benaderd om formeel bestuurder van een vennootschap te worden. Voor een juiste weging van een dergelijk verzoek moeten zij in staat worden gesteld om na te gaan of men al dan niet van doen heeft met iemand aan wie een bestuursverbod is opgelegd. In dat geval ligt namelijk het risico op de loer dat de aangezochte formele bestuurder als katvanger wordt ingezet. In die zin strekt registratie ook tot bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Het gaat bij deze aspecten (transparantie, effectieve handhaving en bestrijding van faillissementsfraude en de katvanger-problematiek, de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen en de eerlijkheid in het handelsverkeer) om zwaarwegende maatschappelijke belangen. Daarmee is de doelbinding bij de verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel b, van de Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: de AVG) gegeven en verzekerd.

De registratie is voorzienbaar en kenbaar, omdat deze bij wet is geregeld in artikel 29 van de Handelsregisterwet 2007 en de artikelen 106a tot en met 106e van de Faillissementswet. Aan de voorafgaande kenbaarheid wordt verder recht gedaan doordat geen bestuursverboden openbaar worden geregistreerd die al bestonden voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit besluit. De openbare registratie betreft dus enkel die verboden die door de rechter zijn opgelegd op een moment dat de publicatie van het verbod in het bestuursverbodenregister al een voorzienbaar gevolg van de opgelegde sanctie is en

¹¹ Kamerstukken II 2013/14, 34 011, nr. 3, p. 6 en 7, en Kamerstukken I 2015/16, 34 011, B, p. 7).

als zodanig in de bepaling van de strafmaat is meegenomen. Mitsdien is de registratie naar het oordeel van het kabinet gerechtvaardigd in het licht van artikel 10 van de Grondwet en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

In aanvulling op het bovenstaande wordt opgemerkt dat voor de registratie van de strafrechtelijke bestuursverboden artikel 6, eerste lid, juncto artikel 10 van de AVG van belang zijn, waarin de verwerking van persoonsgegevens van strafrechtelijke aard wordt toegestaan, indien dit is toegestaan bij lidstatelijk recht en geschiedt onder toezicht van de overheid. De Handelsregisterwet 2007 vormt lidstatelijk recht zoals bedoeld in artikel 6, derde lid, van de AVG en verwerking van deze gegevens geschiedt door de Kamer, zodat wordt voldaan aan het vereiste dat verwerking plaatsvindt onder toezicht van de overheid.

Aan de eis van proportionaliteit wordt voldaan doordat het bestuursverbod slechts voor de duur waarvoor het is opgelegd, openbaar en centraal raadpleegbaar is. De registratie is per definitie tijdelijk en vindt alleen dan plaats als het vonnis waarmee het verbod wordt opgelegd, onherroepelijk is geworden. Dit voorkomt dat iemand met een bestuursverbod in het centrale register wordt opgenomen, terwijl hij in hoger beroep alsnog in het gelijk kan worden gesteld zodat de registratie achteraf gezien ten onrechte zou zijn geweest. De Autoriteit Persoonsgegevens heeft betoogd dat de openbare registratie kan veroorzaken dat een bestuurder de facto oneindig lang met het verbod wordt geconfronteerd. Afnemers van deze informatie kunnen deze namelijk bewaren en ook nog gebruiken nadat het verbod is afgelopen en de registratie is vervallen. Voor zover afnemers deze informatie voor eigen gebruik bewaren, is daartegen ook wettelijk weinig bezwaar. Het (her)publiceren of anderszins (her)gebruiken van informatie uit het register bestuursverboden is onrechtmatig, ongeacht of het verbod nog geldt of al is vervallen. Dit geldt voor alle persoonsgegevens. Voor zover hiervan in de praktijk mocht blijken, beschikt de Autoriteit Persoonsgegevens over de bevoegdheid om hiertegen op te treden.

In dit besluit worden de regels over de registratie van bestuursverboden op twee punten nader uitgewerkt, namelijk welke gegevens de Kamer registreert en wie ze daarna mag inzien. De Kamer registreert de volgende gegevens van personen aan wie een bestuursverbod is opgelegd: het BSN, de naam, de geboorteplaats en het geboorteland, de geboortedatum en het adres (artikel 41a, eerste lid, van het Handelsregisterbesluit 2008). Dit zijn de gegevens die de Kamer nodig heeft voor de effectieve uitschrijving van de betrokken persoon uit alle functies en rechtspersonen die onder reikwijdte van het verbod vallen, en voor de aangewezen autoriteiten in hun controle- of toezichtstaak.

Van de Kamer wordt de nodige zorgvuldigheid gevraagd bij de uitvoering van deze registratie. Belangrijkste registratie is die van het BSN van de betrokken persoon. Door de opname van het BSN in het register voor bestuursverboden is een directe koppeling mogelijk tussen die registratie en de gegevens over deze persoon die in het handelsregister staan geregistreerd. Het BSN behoort niet tot de gegevens die vervolgens voor iedereen in te zien zijn. Voor zover deze gegevens niet direct herleidbaar zijn uit de tekst van de uitspraak, krijgt de Kamer de beschikbare gegevens door de griffier aangeleverd.

De geregistreerde gegevens zijn niet allemaal openbaar. Naar het oordeel van het kabinet en de Kamer zijn de naam, de geboorteplaats, het geboorteland en de geboortedatum nodig in combinatie met de gegevens over de uitspraak, het verbod en de duur daarvan (artikel 41a, derde lid, van het Handelsregisterbesluit 2008). Door de vindplaats van de gepubliceerde uitspraak bij het verbod te vermelden kan in het dictum van de uitspraak worden achterhaald of de rechter nog andere voorwaarden aan het verbod heeft verbonden. Deze gegevens stellen derden voldoende in staat om de betrokken bestuurder te identificeren en te bepalen of tegen die persoon een bestuursverbod geldt.

De niet openbaar geregistreerde gegevens over het bestuursverbod, bedoeld in artikel 41a, eerste lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 zijn wel beschikbaar voor de in artikel 53a van het Handelsregisterbesluit 2008 aangewezen autoriteiten (artikel I, onderdeel E). Tijdens de parlementaire behandeling van de Wet civielrechtelijk bestuursverbod is aangegeven dat het voor autoriteiten mogelijk moet blijven om informatie over beëindigde bestuursverboden te kunnen blijven raadplegen. Artikel 53a van het Handelsregisterbesluit 2008 voorziet in de aanwijzing van die autoriteiten. De rechtvaardiging voor de mogelijkheid van voortgezette raadpleging ligt besloten in de doelbinding opgenomen in onderdeel c van artikel 2 van de Handelsregisterwet 2007, namelijk het registreren van alle ondernemingen en rechtspersonen als onderdeel van de gegevenshuishouding die bijdraagt aan de rechtshandhaving door de overheid.

3.2 Verstrekking overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen

De Kamer mag gegevens over de samenstelling van ondernemingen en rechtspersonen rangschikken naar natuurlijke personen. Zij verstrekt dergelijk gerangschikte gegevens uitsluitend aan de instanties,

aangewezen in artikel 53 van het Handelsregisterbesluit 2008. De grondslag voor de aanwijzing is artikel 28, vierde lid, van de Handelsregisterwet 2007. De autorisatie van een instantie is wettelijk begrensd in de aanhef van voornoemd artikel 28, vierde lid, van de Handelsregisterwet 2007. De behoefte aan overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen, moet rechtstreeks voortvloeien uit een wettelijke taak of bevoegdheid van de aanvrager. De Kamer controleert of de aanvrager is opgenomen in artikel 53 van het Handelsregisterbesluit 2008 en bij de aanvraag een beroep doet op de vermelde taken. Is dat het geval, dan verstrekt de Kamer de gegevens gerangschikt naar natuurlijke personen. Het is vervolgens aan de instantie zelf om de rechtmatigheid van de verwerking van de persoonsgegevens te beoordelen. Dit vindt immers plaats buiten het zicht van de Kamer.

De toevoeging van een instantie aan de lijst met geautoriseerde instanties vraagt een zorgvuldige beoordeling of de toevoeging gerechtvaardigd is, zowel vanuit het oogpunt van een goede vervulling van hun wettelijke taken of bevoegdheden als vanuit het oogpunt van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

De lijst van aangewezen instanties is als volgt samengesteld. Allereerst zijn de instanties aangewezen die in de wet ook al waren aangewezen (artikel 53, onderdelen a tot en met j). Voor deze instanties is geen nieuwe afweging gemaakt. Hetzelfde geldt voor drie instanties die op grond van eerdere wetwijzigingen aan de lijst van artikel 28, vierde lid, van de Handelsregisterwet 2007 zijn toegevoegd. Het betreft de aanwijzing van de Kansspelautoriteit¹², de Nationale Zorgautoriteit en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd¹³ (artikel 53, onderdelen k, l en m, van het Handelsregisterbesluit 2008). Aan de lijst is ten slotte een aantal nieuwe aanwijzingen toegevoegd. Het betreft het Landelijke Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO), De Nederlandsche Bank (DNB), de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de notaris (artikel 53, onderdelen n, o, p en q, van het Handelsregisterbesluit 2008). Hierna volgt per instantie een motivering voor opname op de lijst.

Landelijke Bureau Inning Onderhoudsbijdragen

Het LBIO is een zelfstandig bestuursorgaan, ingesteld in de Wet Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen. Het LBIO krijgt de toegang tot de op naam gerangschikte gegevens ten behoeve van zijn taken omtrent de borging van de betaling van kinderalimentatie, hetgeen van belang is voor het goed kunnen opgroeien en leren van kinderen. Wanneer er geen inkomstenbron bekend is, zoekt het LBIO contact met de alimentatieplichtige en tracht tot een betalingsregeling te komen. Wanneer de alimentatieplichtige echter blijft volharden in niet of te weinig betalen, kan het LBIO een uitgebreid verhaalsonderzoek starten. Door het toenemend aantal mensen dat werkzaam is als een zzp-er, in plaats van loondienst, groeit ook de behoefte bij het LBIO om toegang te hebben tot de gegevens uit het handelsregister gerangschikt op naam. Daardoor wordt het makkelijker om gelden te innen bij onderhoudsplichtigen met een eigen bedrijf. Het LBIO vraagt in onderzoek informatie op bij diverse instanties op naam van de onderhoudsplichtige (artikel 23 van de Wet Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen).

De Nederlandsche Bank

DNB is een zelfstandig bestuursorgaan met onder andere de wettelijke taak om toezicht te houden op financiële ondernemingen. DNB toetst beleidsbepalers en commissarissen van die ondernemingen op geschiktheid en betrouwbaarheid. De redenen om DNB toe te voegen aan de lijst zijn dezelfde als voor de Autoriteit Financiële Markten, die deze bevoegdheid al heeft sinds de inwerkingtreding van de Handelsregisterwet 2007. Bij zijn taken is het van belang om kennis te hebben van vennootschapsstructuren waarbij eenzelfde persoon betrokken is, en van de functies die eenzelfde persoon heeft of heeft gehad bij verschillende ondernemingen. In het handelsregister kan DNB die kennis tot nu toe alleen vergaren door het raadplegen van gegevens omtrent vennootschappen. Het leggen van dwarsverbanden tussen verschillende ondernemingen, welke dwarsverbanden ontstaan door betrokkenheid van eenzelfde persoon, is bewerkelijk en sommige dwarsverbanden worden door deze wijze van zoeken onvoldoende inzichtelijk. DNB heeft derhalve voor de doelmatige uitvoering van zijn wettelijke taken een direct belang bij het ontvangen van gegevens uit het handelsregister gerangschikt naar natuurlijke personen.

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wordt deze bevoegdheid gegeven voor de uitvoering van zijn taken op grond van de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies, in samenhang met artikel

¹² Artikel VII van de Wet van 20 februari 2019 tot wijziging van de Wet op de kansspelen, de Wet op de kansspelbelasting en enkele andere wetten in verband met het organiseren van kansspelen op afstand (Stb. 2019, 127).

¹³ Artikel XVb van de Aanpassingswet Wet toetreding zorgaanbieders (Stb. 2020, 181).

9, tweede lid, van Verordening (EU) nr. 1307/2013¹⁴. Deze bevoegdheid strekt tot uitvoering van specifieke Europese controleverplichtingen inzake de rechtstreekse betalingen aan landbouwers.¹⁵ In dit verband moet controle worden uitgevoerd of de steunaanvragers die actief landbouwer zijn (geregistreerd onder een KvK-nummer), ook nog indirect of direct verbonden zijn met een uitgesloten bedrijf (via gehele eigendom of meerderheidsbelang).

Notaris

Notarissen vervullen verschillende wettelijke taken, onder meer bij het oprichten van rechtspersonen, de overdracht en levering van onroerende zaken en het afgeven van een verklaring van erfrecht. Artikel 21, tweede lid, van de Wet op het notarisambt verplicht de notaris zijn dienst te weigeren wanneer naar zijn redelijke overtuiging of vermoeden de werkzaamheid die van hem wordt verlangd, leidt tot strijd met het recht of de openbare orde, wanneer zijn medewerking wordt verlangd bij handelingen die kennelijk een ongeoorloofd doel of gevolg hebben of wanneer hij andere gegronde redenen voor weigering heeft. Dit betekent kortweg dat een notaris bij gerede twijfel aan de goede bedoelingen van zijn cliënt verplicht is zijn diensten te weigeren. De notaris dient zich eerst door nader onderzoek te overtuigen van het geoorloofde karakter van de diensten. Dit nadere onderzoek is zeer gediend met de mogelijkheid van de notaris om gegevens uit het handelsregister gerangschikt naar natuurlijke personen te kunnen ontvangen. Uit deze informatie kunnen dwarsverbanden blijken, zoals bij welke andere rechtspersonen de cliënt betrokken is. Cliënten die niets goeds in de zin hebben, proberen lastige vragen uit de weg te gaan door hun opdrachten over vele verschillende notarissen in het land uit te spreiden, zodat iedere notaris alleen zicht heeft op een individuele opdracht en geen van hen zicht heeft op het totaal van het netwerk van ondernemingen en onderlinge dwarsverbanden, zodat mogelijke risico's op misbruik van rechtspersonen buiten het zicht kunnen blijven. Dit kan worden tegengegaan door de Kamer de bevoegdheid te verlenen overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen aan de notaris te verstrekken. Aan de notaris wordt in deze regeling geen formele verplichting opgelegd om in alle mogelijk relevante gevallen dergelijke overzichten op te vragen. Dit is ook niet nodig, want notarissen zijn op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme al gehouden tot het toepassen van *customer due diligence*. Dit betekent onder andere dat zij het nodige moeten doen om risico's in beeld te brengen die hun dienstverlening met zich mee kan brengen. Het raadplegen van overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen in relevante gevallen, maakt daar logischerwijs onderdeel van uit.

4. Uitgebrachte adviezen

4.1 Algemeen

In de periode 24 juli 2020 tot 4 september 2020 is dit ontwerpbesluit in consultatie gegeven als onderdeel van een ontwerpbesluit ter uitvoering van de Wijzigingswet 2019.¹⁶ Het ontwerpbesluit bevatte uitvoeringsbepalingen voor onder andere de inschrijving van geldende bestuursverboden en de codificatie van de inputfinanciering. Dat ontwerp en de nota van toelichting zijn in die periode eveneens voorgelegd voor advies aan de Raad voor de rechtspraak en het Adviescollege toetsing regeldruk (conform artikel 17 van de Kaderwet adviescolleges). Een deel van de in dat ontwerpbesluit opgenomen voorstellen is inmiddels via aparte trajecten gerealiseerd.¹⁷ Het ontwerpbesluit is voorts aan de Autoriteit Persoonsgegevens voorgelegd voor advies.

4.2 Internetconsultatie

Tijdens de internetconsultatieperiode zijn op het ontwerp van het onderhavige besluit reacties ontvangen van de Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht (GCV), de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBG) en de Koninklijke notariële beroepsorganisatie (KNB). Hierna volgt de behandeling van de belangrijkste aandachtspunten die in de reacties zijn aangedragen.

De GCV en KNB benadrukken beide dat de Kamer bij de publicatie van een geldend bestuursverbod voldoende informatie over de betrokken bestuurder moet geven. Alleen wanneer de Kamer bij de naam van de bestuurder ook de geboorteplaats en de geboortedatum publiceert, zijn derden, zoals notarissen, voldoende in staat om de betrokken bestuurder te identificeren en te bepalen of tegen die persoon een bestuursverbod geldt. Hoewel het kabinet het risico van persoonsverwisseling zo klein

¹⁴ Verordening (EU) nr. 1307/2013 tot vaststelling van voorschriften voor rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van de steunregelingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 637/2008 van de Raad en Verordening (EG) nr. 73/2009 van de Raad.

¹⁵ Artikel 9, tweede lid, van Verordening (EU) nr. 1307/2013.

¹⁶ Stb. 2019, 280.

¹⁷ Stb. 2021, 208 en Stb. 2021, 587.

mogelijk wil houden, moet tegelijkertijd worden voorkomen dat door publicatie van een volledige geboortedatum de betrokken (ex)bestuurder zelf kwetsbaar wordt voor identiteitsfraude. Het ontwerpbesluit is op dat punt aangepast (zie verder de paragrafen 2.1 en 3.1).

Met betrekking tot de lijst met instanties waaraan de Kamer overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen mag verstrekken, hebben de GCV, KBG en de KNB gereageerd. De GCV en KNB vragen of de extra inspanningen van notarissen om de nieuwe bevoegdheid uit te oefenen, administratieve lasten zijn die verantwoord moeten worden in de nota van toelichting. Paragraaf 5 is op dat punt aangevuld. Van belang is tenslotte ook de vraag van de KNB of de bepaling met de aanwijzing van de notarissen niet hoort te verwijzen naar artikel 2, eerste lid, van de Wet op het notarisambt. Het kabinet benadrukt dat de verwijzing naar de Wet op het notarisambt tot doel heeft om duidelijk te maken om welke wettelijke taken het gaat bij de aanwijzing van notarissen. Zoals de KNB opmerkt, markeert artikel 2, eerste lid, van de Wet op het notarisambt het onderscheid tussen ambtelijke werkzaamheden en buitenwettelijke werkzaamheden.¹⁸ Om die reden is ervoor gekozen om in aanwijzing van de notarissen te verwijzen naar artikel 2, eerste lid, van de Wet op het notarisambt.

4.3 Raad voor de Rechtspraak

De Raad voor de Rechtspraak (hierna: de Raad) heeft op 5 oktober 2020 een advies uitgebracht. In dat advies gaat de Raad uitvoerig in op de verplichting in artikel 41a, tweede lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 waarin de gegevens zijn opgenomen die de griffier opgeeft bij de Kamer ter registratie van een onherroepelijke uitspraak (artikel 1, onderdeel B). De Raad stelt in zijn advies dat de betrokken griffier niet altijd beschikt over het gevraagde BSN en het door Kamer toegewezen nummer aan de onderneming of maatschappelijke activiteiten van de rechtspersoon (KvK-nummer). Het kabinet gaat er echter van uit dat de rechter bij de voorbereiding van een uitspraak waarin een bestuursverbod wordt opgelegd, vaststelt dat de feiten in een procedure zich richten tot de juiste natuurlijke persoon en de juiste rechtspersoon. Er kunnen indirect ook andere rechtspersonen betrokken zijn, omdat de persoon in kwestie bestuurder is bij meerdere rechtspersonen. In dit geval beschikt de griffier over het uittreksel, dat de verzoeker op basis van artikel 106c, eerste lid, van de Faillissementswet moet indienen. Daarin zijn de KvK-nummers opgenomen die Kamer aan de ondernemingen en maatschappelijke activiteiten van die rechtspersonen heeft toegewezen. Van de Kamer kan niet worden verlangd dat zij daar na het ontvangen van een uitspraak zelf nog onderzoek naar moet doen. Het is van belang dat de Kamer deze gegevens kan registreren zonder ze zelf te moeten deduceren uit de uitspraak. De gegevens 'fiscaal identificatienummer' en 'geslacht' zijn uit de opsomming van artikel 41a, eerste lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 geschrapt. In overleg met de Kamer concludeert het kabinet dat deze niet nodig zijn voor het identificeren van de betrokken bestuurder.

De Raad verzet zich voorts tegen de vermelding van het dictum van de uitspraak. Het kabinet begrijpt de argumenten die de Raad aanvoert, in de zin dat het dictum te weinig informatie kan bevatten om de betekenis van de uitspraak goed te duiden en dat er tegelijk ook meer informatie in kan zijn opgenomen dan nodig. Ook geeft de Raad aan dat het onnodig werk voor de Raad oplevert wanneer de griffier naast de uitspraak ook het dictum uit de uitspraak moet aanleveren. Aan het advies van de Raad wordt gehoor gegeven. Daarom wordt volstaan met de opname van de datum, het zaaknummer en de vindplaats van de uitspraak bij de gerechtelijke instantie (in de vorm van een ECLI-nummer en de naam van de gerechtelijk instantie). Eenieder die wil nagaan of er bijzonderheden in de uitspraak zijn opgenomen, kan deze zo zelf nagaan.

4.4 Adviescollege toetsing regeldruk

De wijzigingen die opgenomen zijn in dit besluit, brengen slechts beperkte gevolgen voor regeldruk; verwezen wordt naar paragraaf 5 van deze nota van toelichting. Het Adviescollege toetsing regeldruk heeft het ontwerpbesluit niet geselecteerd voor formele advisering.

4.5 Autoriteit Persoonsgegevens

Het ontwerpbesluit en de nota van toelichting zijn voorgelegd aan de Autoriteit Persoonsgegevens. De Autoriteit Persoonsgegevens concludeert dat het bestuursverbod als zodanig en de enkele registratie daarvan in het handelsregister op zichzelf beantwoorden aan een doelstelling van algemeen belang en dat de wijze waarop dit is ingericht daarmee ook evenredig is. Zij adviseert echter af te zien van de beoogde openbaarheid van de genoemde gegevens over opgelegde bestuursverboden en geeft daarvoor een aantal overwegingen. Verder doet zij enkele suggesties voor een alternatieve regeling. Het kabinet kan zich niet verenigen met dit advies.

¹⁸ Kamerstukken II 1996/97, 23 706, nr. 3, p. 16.

De Autoriteit Persoonsgegevens betwijfelt de effectiviteit van het openbare bestuursverbodenregister, nu de eventuele openbaarheid van het register niets afdoet aan de mogelijkheid van de Kamer om een inschrijving van een persoon tegen wie een bestuursverbod van kracht is te weigeren. Verder meent zij dat een derde al voldoende informatie zou hebben, indien blijkt dat een feitelijk bestuurder of een vertegenwoordiger van een vennootschap die zich als zodanig gedraagt, niet de in het handelsregister geregistreerde formeel bestuurder is. De Autoriteit Persoonsgegevens gaat met deze overwegingen echter voorbij aan de complexiteit van de praktijk. Voor een derde is namelijk veelal niet kenbaar hoe omvangrijk het personeelsbestand van een onderneming of rechtspersoon is en in hoeverre het tamelijk autonoom optreden namens de onderneming of rechtspersoon van een ander dan de formele bestuurder argwaan zou moeten wekken. In zeer veel gevallen zal er niets bijzonders aan de hand zijn. Alleen het specifieke gegeven dat een naar buiten toe optredende vertegenwoordiger van de vennootschap een bestuursverbod heeft, zou argwaan moeten wekken. Door het advies van de Autoriteit Persoonsgegevens om juist deze informatie niet toegankelijk te maken, worden potentieel ook alle andere vennootschappen 'verdacht', waarbij niet alleen de formele bestuurder zakelijke contacten onderhoudt met de buitenwereld. Op deze manier worden bona fide ondernemers benadeeld ten bate van de bescherming van de privacy van personen aan wie een bestuursverbod is opgelegd.

De Autoriteit Persoonsgegevens is van mening dat de proportionaliteit van de publicatie van het bestuursverbod onvoldoende is onderbouwd. Zij voert daarvoor, kort gezegd, aan dat de gevolgen van de publicatie voor de veroordeelde groot zijn en dat de beperking in de tijd van de gevolgen daarvan onvoldoende gewaarborgd is. Het kabinet deelt deze mening niet. In de eerste plaats, omdat het kabinet, anders dan de Autoriteit Persoonsgegevens, de effectiviteit van het openbare bestuursverbodenregister wel degelijk onderkent. Deze effectiviteit werkt ook door in de proportionaliteitsbeoordeling. Het kabinet is van oordeel dat de Autoriteit Persoonsgegevens daarbij miskent dat de gevolgen van het type fraude waarvoor een bestuursverbod kan worden opgelegd voor de slachtoffers daarvan ook zeer groot zijn, tot faillissement van hun onderneming aan toe, en dat deze gevolgen in de regel in het geheel niet meer hersteld worden, in ieder geval niet door de veroordeelde. De publicatie van het bestuursverbod waarschuwt potentiële nieuwe slachtoffers en voorkomt zo recidive van dit type fraude. Daarbij is een waarschuwing tegen een concrete dader vele malen effectiever dan een algemene waarschuwing om waakzaam tegen fraude te zijn.

Voorts wordt nog de suggestie gedaan om via een 'hit – no hit' navraag bij de Kamer te voorzien in de informatiebehoefte van de markt omtrent geldende bestuursverboden. De Autoriteit Persoonsgegevens miskent daarbij een aantal aspecten. Ten eerste kan het, gezien het aantal zakelijke transacties waarbij deze verificatiebehoefte zou kunnen opkomen, om een groot aantal raadplegingen gaan. Dit is dan niet effectief uitvoerbaar via een bel-lijn. Ten tweede zal een raadpleger niet altijd beschikken over de exacte gegevens van een persoon waarvan hij zou willen weten of deze wellicht een bestuursverbod heeft. In dat geval zou de Kamer alleen een 'no hit' kunnen geven, aangezien er geen sprake is van een onomstotelijke 'hit', en dat terwijl er eerder sprake is van een mogelijke, vermoedelijke of waarschijnlijke hit, waarover de raadpleger zijn eigen oordeel vormt, in combinatie met de overige informatie waarover hij beschikt. Met de (beperkte) informatie in het openbare register, een naam, geboortejaar en geboorteland, kan een raadpleger vaststellen of een zakelijk contact iemand zou kunnen zijn die op de lijst voorkomt. Zeker in aanmerking nemend hoe ernstig de daarvoor begane overtredingen en misdrijven moeten zijn, en met hoeveel waarborgen deze openbaarmaking al is omgeven, meent het kabinet dat hier sprake is van een effectief en proportioneel middel. Van het elimineren van kans op persoonsverwisselingen door inzet van de Kamer met een 'hit – no hit' systeem, zoals de Autoriteit Persoonsgegevens meent, kan uiteraard geen sprake zijn, nu de verzoeker niet over het BSN van de te toetsen persoon beschikt, noch zou mogen beschikken.

De opmerking van de Autoriteit Persoonsgegevens over het karakter van de openbaarmaking als bijkomende straf, heeft geleid tot een aanpassing ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel. Openbaarmaking zal alleen aan de orde zijn voor bestuursverboden die zijn opgelegd na het moment van inwerkingtreding van dit besluit, zodat de rechter daarmee in alle gevallen bij bepaling van de strafmaat rekening zal hebben kunnen houden.

5. Regeldruk

De wijzigingen in dit besluit hebben voor burgers en bedrijven slechts in beperkte mate gevolgen voor de regeldruk of administratieve lasten. De registratie van bestuursverboden, de autorisatielijst voor overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen en de niet openbaarmaking van het telefoonnummer en de mogelijkheid tot afscherming van het adres van de éénmanszaak hebben vooral effect voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Deze zijn nader beschreven in het hoofdstuk 3. Er worden geen significante effecten verwacht voor de regeldruk of administratieve lasten van burgers of bedrijven. Hier wordt het notariaat in het bijzonder genoemd. In paragraaf 2.2, laatste alinea, is de wettelijke onderzoekplicht beschreven die op de notaris rust om te bepalen of de gevraagde werk-

zaamheden geoorloofd zijn. Zowel inzage in het register bestuursverboden, als de bevoegdheid van de Kamer om gegevens gerangschikt naar natuurlijke personen aan de notaris te verstrekken, ondersteunen de notaris bij de uitvoering van dat onderzoek. Aan de uitoefening van de bevoegdheid om overzichten gerangschikt naar natuurlijke personen te moeten verstrekken aan de notaris zijn verschillende administratieve handelingen verbonden, waarmee de Kamer het proces borgt ten behoeve van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Dit is een toename van de administratieve lasten voor de notaris. Die ontstaan echter in de uitoefening van een bevoegdheid in de hoedanigheid van bestuursorgaan en worden derhalve niet meegerekend in de effectbeoordeling.

6. Inwerkingtreding

Het besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld. Voor deze inwerkingtredingsbepaling is gekozen, omdat de Kamer wijzigingen van verschillende aard moet uitvoeren in of bij het handelsregister die ertoe kunnen noodzaken dat de afzonderlijke onderdelen op verschillende tijdstippen in werking zullen treden.

II. ARTIKELEN

Artikel I, onderdeel A

Met dit artikel wordt geregeld dat het faxnummer wordt geschrapt als een in het handelsregister op te nemen gegeven.

Artikel I, onderdeel B

In het nieuwe artikel 41a van het Handelsregisterbesluit 2008 krijgt het bestuursverbodenregister vorm.

Artikel 41a, eerste lid, bepaalt welke gegevens over een persoon aan wie een bestuursverbod is opgelegd in het register worden opgenomen. Naast persoonlijke gegevens (artikel 41a, eerste lid, onderdelen a tot en met e) ter identificatie van de betrokkene, betreft het enkele gegevens die van belang zijn voor het bestuursverbod. Het gaat hier om de datum van aanvang en beëindiging van het bestuursverbod (onderdeel f), de naam van de rechtspersoon waaruit de bestuurder is uitgeschreven alsmede het KvK-nummer ervan (onderdeel g) en de datum, het zaaknummer alsmede de vindplaats naar uitspraak met het bestuursverbod. Bij een gepubliceerde uitspraak kan voor de vindplaats ervan worden verwezen naar het ECLI-nummer van de uitspraak. Indien de uitspraak niet is gepubliceerd, vermeldt de Kamer in ieder geval de gegevens van de griffie van de betreffende rechterlijke instantie. Dit biedt een geïnteresseerde de mogelijkheid de uitspraak aldaar op te vragen.

Artikel 41a, tweede lid, verplicht de griffier de gegevens, genoemd in artikel 41a, eerste lid, bij het handelsregister in te schrijven. Omdat het bestuursverbodenregister een separaat register bij het handelsregister is, zijn de artikelen 3, 4 en 5 van het Handelsregisterbesluit 2008 niet rechtstreeks van toepassing, maar van overeenkomstige toepassing verklaard. Dit biedt de Kamer onder meer de mogelijkheid om de opgegeven gegevens te controleren op juistheid.

Artikel 41a, derde lid, bepaalt dat een gedeelte van de gegevens, genoemd in het eerste lid van dat artikel openbaar is. Het betreft de naam, de geboorteplaats en geboorteland, de datum van aanvang en beëindiging van het bestuursverbod, de datum, het zaaknummer en vindplaats van de uitspraak waarin het bestuursverbod is opgelegd en het geboortjaar. Deze gegevens worden noodzakelijk geacht ter identificatie van de betrokkene.

Artikel I, onderdeel C, onder 1

In artikel 51, derde lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 wordt opgenomen dat het bezoekadres van een eenmanszaak desverzocht wordt afgeschermd tegen inzage op de voorwaarde dat de eenmanszaak beschikt over een openbaar postadres. In artikel 51, vierde lid, is bepaald dat het telefoonnummer van de onderneming, rechtspersoon en vestiging niet ingezien kan worden.

Artikel I, onderdeel C, onder 2

Op grond van het (nieuwe) artikel 51, zevende lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 geldt de afscherming tegen inzage niet voor bestuursorganen als bedoeld in artikel 1:1, eerste lid, onderdeel a, van de Algemene wet bestuursrecht, advocaten, deurwaarders, notarissen en de instanties, genoemd in artikel 53.

Het adres van een natuurlijk persoon (artikel 51, eerste lid) en een bezoekadres van een onderneming of rechtspersoon afgeschermd op grond van artikel 51, vijfde of zesde lid, blijven eveneens inzichtelijk voor deze partijen.

Artikel I, onderdeel D

Artikel 51a van het Handelsregisterbesluit 2008 bevat de lijst met bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak, als bedoeld in artikel 28, vierde lid, van de Handelsregisterwet 2007. Indien vereist voor de uitoefening van wettelijke taken of bevoegdheden, verstrekt de Kamer aan deze aangewezen instanties op hun verzoek de gegevens omtrent samenstelling van ondernemingen en rechtspersonen gerangschikt naar natuurlijke personen. Het merendeel van de aangewezen instanties was voorheen aangewezen in de Handelsregisterwet 2007. Voor een viertal instanties is de aanwijzing nieuw. De motivering hiertoe is te vinden in paragraaf 3.2 van deze nota van toelichting. Voor de volledigheid wordt erop gewezen dat de afscherming op grond van artikel 51, eerste, derde, vierde, vijfde en zesde lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 niet geldt voor de aangewezen instanties.

Artikel I, onderdeel E

In een (nieuw) artikel 53a van het Handelsregisterbesluit 2008 worden bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak als bedoeld in artikel 29, vierde lid, van de Handelsregisterwet 2007 aangewezen. Voor deze instanties blijven de gegevens, genoemd in artikel 41a, tweede lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 (het bestuursverbodenregister) gedurende acht jaar na het verstrijken van het bestuursverbod beschikbaar in het kader van hun wettelijke taak of bevoegdheid. De bewaartermijn van acht jaar is ontleend aan artikel 9, eerste lid, van de Wet controle op rechtspersonen.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,